

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " 2 "

16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijtovi hiši
štev 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto

Volilci

**trebanjskega, zatiškega, žužem-
berškega, mokronoškega in ra-
deškega okraja!**

Po smrti nepozabljivega in do konca svo-
jih dni narodni stvari zvestega Vašega poslanca
grofa Barbo-Waxensteinskega je treba, da si
volite drugega poslanca za deželni zbor kranj-
ski. K tej volitvi ste z vladnim razpisom po-
klicani **prihodnji petek 14. t. m.**

Podpisani narodni centralni volilni odbor
je po vsestranskem preudarku in v soglasiji z
mnogimi pismi in poročili, ki so mu došla iz
Vašega volilnega okraja, enoglasno sklenil,
priporočati Vam kot kandidata narodne stranke
gospoda

Petra Grasselli-ja,

hišnega posestnika v Ljubljani,

o katerem je odbor po vsem prepričan, da bode
Vaš okraj vredno zastopal z znanim svojim
odličnim talentom, po najboljši vesti in zmož-
nosti in v družbi z drugimi narodnimi poslanci.
Njega toraj volite!

Volilci! Bodite uverjeni, da volilni odbor
ni prezrl nasvetov, ki so mu došli iz dveh
vaših okrajev, — ali dostavek velike večine
naših zaupnih mož iz vseh volilnih okrajev, da
v tako silno razširjenem volilnem okrožji, ka-
kor je Vaše, se je — iz posebne blagovolj-
nosti nekterih volilcev do enega ali drugega
sicer vsega spoštovanja vrednega domačina —
bati neugodnega razcepljenja glasov, bil je
centralnemu odboru zopet kašipot, da se je
vstopil nad stranke in Vam za poslanca pri-
poroča moža, po katerem brez pomisleka sežete

lahko vsi! Ravno vi ste pri vseh zadnjih vo-
litvah pokazali tako lepo složnost in tako
trdno disciplino, da je bila vsa slo-
venska narodna stranka ponosna na take vrle
volilne može. Mi zato trdno upamo, da se boste
te rodoljubne discipline držali tudi pri zdani
volitvi!

V Ljubljani 10. maja 1880.

Za centralni narodni volilni odbor:

Dr. Janez Bleiweis,
predsednik.

Zgodovinsko pravo in na- rodnost.

Graški katoliški organ „Grazer Volksblatt“,
ki je v primeri s „Tagespost“ v naših krajih
malo razširjen, zato pa tudi desetkrat bolje
pisan in uredovan, prinaša izvrsten članek o
zgodovinskem pravu in narodnosti, s katerim se
lahko tudi mi skladamo. Glavna misel, ki jo
razvije, je ta: zgodovinsko pravo se je nare-
dilo po volji ljudi in je sveto vsled svoje sta-
rosti in faktičnih razmer; pa to pravo se dá
spremeniti; narodno pravo pa je natorno in
se ne dá nikdar ovreči. To so pač resnične
besede, in tolažilne za nas Slovence, kajti če
se bodo naši nemški sosedje takih načel držali,
potem se bomo z njimi lahko porazumeli.
Obupno bi bilo stanje za nas, ko bi se zgo-
dovinska pravica ne dala spremeniti, da bi se
Slovenci nikdar ne mogli zediniti v eno ce-
loto. Pa meje deželá niso nespremenljive, naj
Čehi še toliko upijejo, da se od českega kra-
ljevstva ne sme peč zemlje odtrgati; njim je
to v korist, da se poganjajo za celokupnost

svoje dežele; nam Slovincem pa bi bilo to
načelo pogubno. Da bi morali na veke pri-
klenjeni biti na nemške Štajarce in nemške
Korošce, to bi bilo obupno stanje za nas, —
ako nam bodo ti Nemci tudi vprihodnje tako
malo pravični, kakor do zdaj, ako nas bodo
tudi vprihodnje tako zaničevali. Mi nimamo
nič zoper združenje Kranjske in Goriške s
Štajarsko in Koroško, kajti da smo vsi Slo-
vinci pod Gradcem združeni, močni smo do-
volj, da svojo narodnost ohranimo; da bi pa
vsaka deželica posebej ostala, da bi nas Nemci
počasi požirali in da bi mi Korošce in Štajarce
brez pomoči pustiti morali, samo zavolj zgo-
dovinske krivice, to bi bilo obupno.

Pa temu ni tako, stokrat smo videli že
„zgodovinske“ dežele preminjati in meje pre-
stavljanjati; nekdanji zgodovinski „Schwaben“ se
je razdelil med Bavarsko, Badensko in Virtem-
berško; za kraljestvo „Württemberg“ ni poprej
nihče nič vedel, vendar so se prebivalci kmalo
navadili tega imena. Ravno tako je saksonsko
kraljestvo imelo prej vse drugačne meje. Ko
so Prusi Elsass-Lothringen anektirali, raztrgali
so Lotaringijo, polovico pustivši Francozom,
polovico vzeši za-se. Šlezija se je raztrgala
in en kos je ostal pri Avstriji, veči kos je pri-
padel Prusom. Štajarska dežela sama je imela
prej drugo lice; ona ima ime od meste Steyer,
in to mesto je zdaj v gorenji Avstriji, nekdanj
je pripadalo k Štajarski. Razun tega je bil
velik del slovenske Štajarske podložen celj-
skim grofom, in kakor je goriška grofija po-
sebna dežela, tako bi bila lahko tudi celjska
grofija. Kdor bi tedaj trdil, da se zgodovinske
meje prestaviti ne smejo, smel bi z isto pra-
vico trditi, da se stara hiša prezidati ali pa

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

Sad zori.

(Dalje.)

Razprava se prične in prebere tožba, ki
dolži gospoda župnika ščuvanja zoper postav-
e in vlado na očitnem in celó svetem kraju.
Gospod župnik pravi, da kar je govoril, je moral
govoriti po svoji pastirski dolžnosti. Njegovi
besedam pritrdijo priče Petelin, stari učitelj
in Matiček. Te pa spravi državni pravdnik z
vprašanji sem ter tje tako v zadrego, da se
njih odgovori ne vjemajo popolnoma med se-
boj, zato jih tudi ne pusté do prisega. Se vé,
ti ljudje niso bili navajeni še takega izpra-
ševanja, kjer se lové in cenijo besede.

Vse drugače odločno pa so govorili Miha,
Rokec in Juri, posebno prvi. Ti so potrdili
vse, kar je bilo zoper „farja“ v zatožbi, in
prisegli so na to. Če bi bil imel gospod župnik
izurjenega in bistroumega zagovornika, bi jih
bil ta tudi spravil z vprašanji v zadrege in
morda bi se bili potem tički sami vjeli; go-
spod župnik pa je na vse to sklenil roke in

zdihnil: „Ne poslušaj jih Bog in ne povračaj
jim tega!“

Konec obravnave je bil ta, da je bil go-
spod župnik obsojen na dva meseca v zapor.
Juri, Miha, Rokec in dr. Zvitovič, ki je bil
med poslušalci, so se zakrohotali skoro pre-
glasno. Petelin, učitelj in Matiček pa so šli
molčé ven in peljali se domú.

Čeravno je bil gospod župnik ukazal svo-
jim spremljevalcem, naj nič ne povedó o iz-
idu sodbe, je bil vendar Matiček preveč jezen
in vedela je že vsa vas, predno so Miha, Ro-
kec in Juri domú prišli, da je gospod župnik
obsojen zavoljo njih. Zdaj se pa spravi vsa
vas kvišku; žene in otroci plakajo, Mihova
kar obupuje, možje in fantje pa leté po vile,
sekire in kole in grede čakati one tri, ki so
v tem še na dr. Zvitoviča račun v mestu pili.

„Prej ne gre nobeden spat, da bodo ti
trije tolovaji mrhovina“ — se grozi mladi
Požár in vsi mu priklanjajo ter zastavijo cesto,
po kateri so imeli priti oni trije z mesta domú.

To zvé gospod župnik in se urno podá
k zbrani množici. Ravno zapoje večerni zvon,
ko stopi med-nje, vsi se odkrijejo, on jim

moli „očenaš“ in „češčena“, vsi molijo za
njim, potem pa jih ogovori:

„Možje in fantje! Molili smo zdaj „kakor
tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.“ Jaz
sem onim trem že odpustil, odpustite jim tudi
vi, saj niso hudega storili vam, in pojte mirni
domú. Prepustite jih božji roki, ktera, ker je
pravična, jih bo že zadela, če so res grešili.“

Nevoljno mrmranje nastane. Le dva, trije
grečo, drugi pa se ne ganejo z mesta, mladi
Požár se celó oglasi!

„Gospod župnik, takih ljudi mi ne tr-
pimo več med seboj. O vsaki drugi reči bi
vas ubogali, tukaj pa ne moremo, to je sra-
mota za vso vas.“

„Da, da, tako je“ — jih pritrdi več —
„naj se zgodi kar koli z nami! Potolkli jih
bomo, če smo prav potem vsi zaprti in obešeni.“

„Dobro!“ — odgovori gospod župnik; —
„ali so pa ti trije vredni, da vi spravite za-
voljo njih vso vas, svoje žene in otroke v
nesrečo? Le to pomislite! Menite pa mar tudi,
da bo s tem meni kaj pomagano? Ravno na-
sprotno! Reklo se bo, da sem vas jaz nahuj-
skal, in jaz bom prvi med hudobniki. Če vam

podreti ne sme, če ni več pripravna ali če ni več za rabo. Graški nemški list sam priznava, da zgodovinske meje niso nespremenljive, toliko manj bomo te meje rešpektirali mi, ki nam pretijo z narodnim poginom. Akoprav zedinjene Slovenije ne dosežemo, delali bomo vendar na to, da se združijo vse dežele, kjer Slovenci prebivajo, to so Štajarska, Koroška, Kranjska, Goriška, Trst in Istra, ker potem nas je toliko Slovencev vkupaj, da se ponemčenja lahko ubranimo; stalo nam bo nasproti 900.000 Nemcev in 200.000 Lahov, vsega vkup 1.100.000 tujcev, nas Slovencev in hrvaških Istranov pa bo 1.400.000; če se ne obdržimo, ako smo v večini, potem sploh nismo vredni, da živimo.

Kar se pa narodne pravice tiče, namreč pravice do narodnega jezika, o tej pravici pa graški list sam priznava, da je neovrgljiva in nespremenljiva, naj bodo potem geografske meje kakoršne koli. Omenjeni list je pošten zadosti, da ne govori o kakem državnem jeziku (staatsprache), tudi ne čenča o kulturi in ustavi, kakor smo od judovsko-liberalnih listov navajeni, da nam s tem izgovorom hočejo narodnost vkrasti.

Božja volja in naredba je, da so različni narodi in jeziki na svetu, kakor so različna drevesa in rastline, živali in rude. Ponemčevanje je tedaj protinaravno in bogokletno početje in ne bo imelo dobrega sadu. Kdor pogleda nemške Štajarce in Korošce, bo z milovanjem spoznal, da neka kletev na tem ubogem rodu leži, kajti ljudstva tako revnega na duhu ni kmalo najti; izobraženi iz njih se duševno hranijo iz nemške literature, pa iz sebe, iz svojih izvirnih moči niso skor ničesa producirali, manjka jim pesnikov in genijev, kakor sta jih čisto germanska plemena Švabov in Saksoncev v obilnosti rodila. Vsi veliki možje in pisatelji nemški so ali Švabi, kakor Schiller, Goethe, Uhland, Rückert itd., ali pa Saksonci, kakor Herder, Lessing (morda Lešnik?) itd. Zakon narave je namreč tak, da bastardi niso rodovitni in ta nerodovitnost se razteza tudi na duševne plode.

Kdor je tedaj tako neumen, da nam srečo obeta, če bi se mi ponemčili, on govori le za našo nesrečo, kajti da ubogi gornji Štajarec ni srečen, če ima prav jesti in piti, o tem ni nobene dvombe.

Zanimivo je v tem naslednje: upam si trditi, da ima ponemčeni gornji Štajarec komaj kakih 1—2000 besedi za občenje v svoji

oblasti, slovenski kmet pa ima svojih 20.000 reci dvajset tisoč besedi na razpolaganje; kdor mi tega ne verjame, naj študira oba kmeta, in potem naj presodi, kak sad je germanizacija rodila, in rekel bi jaz še, da gorenji Štajarci nikoli niso prav zapopadli bistva nemškega jezika.

Branimo tedaj svojo narodnost, da ne postanemo duševni kretini, ker nekaj sto nemških besedi nas ne stori za Nemce, a če slovenščino pozabimo, smo ubogi na duhu, kakor Indijani in človekojedci, ki nimajo več ko kakih 500 besedi za občenje in razgovor. Pojdite se toraj solit vi germanizatorji, vi ste naši največji sovražniki, in nam pripravljate pogin, kedar nam dobro hočete!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 7. maja.

Državni stroški znašajo 423 milijonov, dohodki pa le 398 milijonov, manjka tedaj 25 milijonov; grozna številka za mirne čase! Kaj še le bo, če bo vojska! Budget se je ves dovolil razuu tistih 50.000 za disposicijsfond.

V državnem zboru je baron Žvegelj zagovarjal kupčijsko pogodbo s Srbijo.

Pravijo, da bo državni zbor še pred bin košti sklenjen. Konec maja pa se imajo pričeti deželni zbori. Prej ko se poslanci razidejo, bodo zavrgli še volitve iz velikega posestva gorenje Avstrije. Cetralisti vse strune napenjajo, da bi to zabranili.

Cesarjevič Rudolf je odpotoval v Pešto in bil tam od ljudstva slovesno sprejet.

Naš novi **kranjski** deželni predsednik g. Winkler je poslal županom slovensko okrožnico, ter tako priznava opravičenost slovenskega uradovanja, ki je pri nas edino naravno. Mi upamo, da bo naš spoštovani predsednik tako nadaljeval, ter slovenskemu jeziku pripomogel do njegovih natornih pravic. V okrožnici do okrajnih glavarjev opominja te uradnike, naj bodo z ljudstvom prijazni in naj mu bodo prijatelji. Tako lepih besedi še noben predsednik ni do uradnikov govoril, ko g. Winkler. Tudi uradnikom priporoča, naj se nikar v strankarske boje ne spuščajo; in tudi to je edino pravo vodilo za uradnike. Gospod predsednik naj bo prepričan, da vsa dežela z ljubeznijo in zaupanjem v njega gleda.

Vnanje ržadve.

Razpor med Črnogoro in Albanci se bolj in bolj poostruje. 8000 oboroženih Črnogorcev stoji že na meji; nasprotno pa albanska liga zbira vse svoje moči. Žalostno je pri tem, da evropske vlade ne mislijo na to, kako bi berlinsko pogodbo branile proti Turčiji in upornim Albancem; Turčija pa neče ali ne more krotiti svojih podložnikov; tedaj pač ni vredna, da bi ostala še nadalje neodvisna država.

Laška vlada je razpustila državni zbor in razpisala nove volitve. Med ministra Cairolija in med zbor postavljen, izvolil je kralj prvega, ter se rajši zameril Krispiju in drugim voditeljem opozicije, ter razpustil parlament.

Angleška vlada hoče podpirati grške težnje nasproti Turčiji. Anglija hoče vzajemno postopati z Italijo in Francijo, pa nasprotovati Rusiji in Avstriji, ako bi se ti dve hoteli razširiti na balkanskem poluotoku.

Bismark se je izjavil, da želi sprave z Rimom, pa da se popolnem ne bo udal.

Izvirni dopisi.

Iz Tirolskega, 1. maja. Bilo je dne 28. avgusta 1876. Solnce je že visoko na nebu plavalo in goreče žarke zemljanom pošiljalo; na kolodvoru neke tirolske železniške postaje so se začeli ljudje zbirati, kolodvorski služabniki so jeli bolj pogosto tje in sem švigati, poštni voz pridrdra: znamenja toraj, da kmalo vlak doide. Poglejmo tudi nekoliko v restavracijo. Tu zagledamo pri mizi sedečega gimnazijalnega profesorja, sicer rodom Švaba, a v Ljubljani služočega. Čela je nekoliko nagrbčanega, iz oči mu je brati neka nevolja in molče in zamišljeno pričakuje brž ko ne vlaka; po vsem je videti, da je imel ali slabe sanje, ali bodisi, da mu je hišna slabo posteljo napravila, ali je pa to morebiti znamenje, da se mu kaj nepričakovanega pripetiti ima, kratko g. profesor je bil čmeren, kakor bi mu bila kokoš zajuterk snedla. Natakara ga vljudno vpraša, ali zahtevate kavo, beefsteak, gulaš itd. Kaj je zaukazal, ne vem. Natakara mu prinese na lepem krožniku kranjsko klobaso s brenom in ker je tu prenočil, tudi knjigo, v kojoj se tujci zapisujejo. Na vprašanje g. profesorja, od kod so klobase, odgovori muhasti natakara, kakor so večidel vsi njegovi tovariši, šaljivo ali iz nevednosti, da so iz Brezja na

je toraj kaj mar za svojo rodovino in zá-me, idite mirni domú, drugače se peljem jaz ta hip v mesto in bom naznanil onim trem, kaj jih čaka, da jih nocój ne bo domú.“

Po teh besedah se možje nevoljni razidejo in za zadnjim gre tudi gospod župnik.

„No, če pa to ni prava vera v Boga“ — je rekel Petelin — „je pa sploh vere ni. In tacega gospoda preganjajo ljudje in ga celo hočejo zapreti! Pa saj Bog ne bo trpel tega.“

Drugi dan še le so prišli Rokec, Miha in Juri domú. Kako se je Barba jokala! Váščanov jih ni nobeden pogledal, le pljuvali so pred njimi, dotaknil se jih pa nihče ni; ogibali so se jih kakor garjevih. Edini novi učitelj se je shajal z njimi pri Jurji, kjer so se lotili vsi štirje kart in jih metal skor vsak večer. Čas in prostor so imeli, ker so drugi jeli popuščati Jurjevo krčmo, le kak popotnik je še včasih tje zašel. Karte so bile do zdaj v Brežki vasi čisto nezna pregrešna reč, nobeden bi jih ne bil še v roko vzel. Mladi učitelj in Juri pa sta jih poznala in naučila tudi Miho in Rokca, se ve da le „marijaž“ in

„cvik“, ki sta bila zdaj vsak pot na vrsti. Do umnejše igre se duh zadnjih dveh še ni mogel speti, akoravno sta bila dobra učenca.

Zdaj lahko preskočimo par mesecev s prav kratkimi črtami.

Gospod župnik je bil zoper obsodbo svojo pritožil se pismeno pri viši sodnji, pritožbo mu je sestavil in izdelal narodni advokat, ki je bil tudi zastopnik Petelinov v pravdi zoper dr. Zvitoviča. Taka pritožba pa ima navadno dolgo pot, naj že pomaga kaj ali nič; odloka je pričakoval gospod župnik mirne vesti človeka pripravljenega, za dobro reč tudi krivico trpeti.

O Janezu ni bilo več duha ne sluha; čeravno so ga vse sodnije zalezovale, ni bilo ne najmanjšega sledú. Ljudje so govorili, da je šel najbrže na Turško ali čez morje kam, če ni že kje poginil.

Dr. Zvitovič je pa tožbo zá-nj, ali marveč zá-se, gonil z vso silo in pri viši sodnji je tudi res dobil. Toda Petelinov zastopnik, narodni advokat, se je na to pritožil do najvišje sodnije in ta je zavrgla obsodbo tako,

da je dr. Zvitovič zgubil vse in moral še precej visoke stroške plačati. Ko je oče Petelin to zvedel, je sklenil roki in rekel: „No, je vendar še nekaj pravice na svetu!“ Dr. Zvitovič pa je škripal z zobmi in preklel vso Petelinovo rodovino skupaj, pa še vsacega posebej, narodnega advokata pa je črtil še huje ko prej.

Kaj bi pravil o Kleparjevih? Zadel jih je v tem nesreča, da je gospod Klepar nekoga dne kar tako na tistem umrl; na kmetih pravijo o taki smrti, da človeku sape zmanjka, zdravnikom pa je to mrtud. Rodovina, vzlasti ženskega spola, se je tega silno vstrašila, gospoda Kleparja smrt je bila za vse velika zguba, ker so bili postavljeni na tretjino dosedanje plače, in to je bil hud vdarec vsem štirim, ker ni znala ne ena si zaslužiti krajcarja z delom, pa so bile vse dobro živeti navajene. Da tega ni bilo, kako kmalu bi bil pozabljen soprog in oče! Še prej ko Janez, od kterega je le še Milka imela spominj.

Svet je svet. Čez leto in dan so bile Kle-

Gorenjskem. G. profesor slišavši ta izraz, kar jeze obledi, obrvi se mu še bolj nagrbančijo, ustni ste trepetali, kakor bi hoteli kaj povedati, ali močovitost njegova je zadušila glas. Isti toraj brzo poravnal račun, še hitreje prime za potno palico in mrmraje smukne v koupé ravno prišlega vlaka. Hišna in hudomušni natakar pa sta si nekaj med sabo šepetala, kaj, ne vem, ali toliko je gotovo, da sta enoglasno rekla, ko sta v knjigo pogledava v nji zapisano zagledala: „In den Kampf für deutsche Bildung nach Laibach. — Anton Heinrich k. k. Professor.“ Uboga Ljubljana!

Lienz dne 4. maja. Tu smo napravili Slovenci in Čohi združeni 2. maja veselico, koncert in plesno zabavo, ktere se je vdeležila mnogobrojna množica meščanov in uradnikov. Godbo dobili smo iz Celovca pešpolka Belgier. Koncert izpal je, kakor smo pričakovali, izvrstno in prav tako tudi plesna veselica.

Rekel sem, da je zabavo napravila družba Slovanov. To je istina, kajti oba naroda, slovenski in česki, imata enake želje in isti namen, namreč znebiti se tujčeve pete, ki nas je toliko stoletij na kvar duševnega razvoja trpinčila, otresti se tujega gospodstva, ktere ga so si Nemci kakor Italijani v polni meri čez nas prisvojili. Navdaja nas toraj isti čut, si prisvojiti državljanske pravice, ktere nam po naravni in zgodovinski pravici pripadajo, kakor gospodovanja željnim sosedom, in ktere pravice so tudi naši miroljubni in odjeuljivi predniki uživali in le po nam sovražnim in po tujem gospodarstvu hrepenečem značaji sosednih narodov zgubili. Ni mi toraj popisati radosti tu bivajočih Slovanov o novici sprejetve resolucije za slovenski učni jezik v srednjih šolah in na učiteljskih pripravniških v Ljubljani in Mariboru. Ni dvomiti, da bo tej resoluciji sledila kmalo enakopravnost v c. kr. uradih. V tej priboritvi strinjajo se simpatično z nami tudi Tirolci z izrekom: „vsakemu narodu svoje in potem bo rešeno veliko narodno vprašanje.“

Ker dobiva zapuščena majka Slovenija korak za korakom stare naravne pravice, pač razumljivo je, da so nemčurji poparjeni, saj je tudi lesica v past. Da organ istih, takozvani „Tagblatt“, koji menda čez mejo kranjsko ni došel, izvanredno zdaj cvili, to je kaj naravnega, kajti on bori obupni boj obstanka, ker čuti, da ga bodo začeli bivši mameluki njegovi opu-

ščati, kakor opuščajo podgane pogrezajočo se ladijo, da porabi toraj vsa sredstva, koja mu še na razlaganje stoje, — on bori obupni boj, ker vidi, kako se pred njegovimi očmi podira steber liberalizma, sezidan iz golih fraz, laži, obrekovanj, hinavščin, zvijač, predrznosti, thotapskih intrigij in v rajh škilječih nazorov, — on bori smrtni boj, ker sprevidi, da je boizen njegova vkljub umetnim receptom različnih ljubljanskih moralčnih zdravnikov neozdravljiva in ker že čuje, da mu je državni zbor mrtvaška škrinja in da mu bo kot takemu tudi kmalo mrtvaški zvon zapel. Slavni Göthe je pisal: „Nur die Lumpe sind bescheiden“ „Tagblatt“ toraj neče isti biti. Po tebi, dragi butelj, pa gotovo nobena poštenaniti nemška, niti slovenska duša ne bo plakala. Na grobu ti bodo pa venčale zlomljene grablje slovo.

Rad. Vidovski.

Iz sosedne dežele. (Slomšekovi životopisi.) — Verno prečitavši neumrljivega Slomškega „životopise“, po zasluženem trudu vč. g. Lendovskega izdane, moramo izreči, da knjiga ta je pravi zaklad, v pravem pomenu besede „zlata šola.“ Ko bi Slomšek, slovenski velikan nič drugega nam ne bil zapustil, razuntih bogodušnih, v skromnih „životopisih“ shranjenih del, postavil bi si bil „monumentum, aere perennius“. Semtertje preziranega, pogosto malo čislane Slomškega spoznavamo iz njegovih del največjega rodoljuba, prvaka med slovenskimi pisatelji. — Ali brati je Slomškega znati: polagoma, ne hlastno. Po prvem „životopisu“ bi se marsikdo bal, da bi v sledečih jenoličnost ne zavladata, naprej grede pa se bode uveril, da bojazen je bila prazna. „Životopisi“, bi djal, sami na sebi niso znatni; dobé pa veliko ceno po Slomšku, po njem so shodna ter ugodna prilika, da na izrastke ali veje zdevnega „životopisa“ deva, skoraj siplje globokoumne svoje nauke — kakor obeša blagamat o božiču na drevesce radostila svoji deci; nauke za vsaki spol, za vsaki stan. Kdor bi se ravnal po tej knjigi, biti bi moral skoz in skoz poštenjak. Knjiga obsega velevé in nakaze ravnanja gospodarjem in poslom, staršem in otrokom, učiteljem in učencem, profesorjem in študentom, gospodu in kmetu, zdravniku in bolniku, kaplanom in župnikom, primicijantom, seminaristom in bogato dobilišče pastoralistom. Hvala Bogu, to je saj knjiga, ki more vsakemu hasniti, in ki se more vsakemu brez pomiselka v roke dati. — Slomšek nam ne nudi plev

gostih pa ničnih besedi, nas ne muči z ljubenkami in golobinkami, ne uzrokuje gobnosti z opisi človeško živalske ljubezni, niti nas nadlega z neslanostmi nerazborenega svetobolja. Med njim in pa med drugačnimi pisatelji biva tolika različnost, kakti med borno stajo pa med krasnim poslopjem. Kar on pravi, to je res, ne samo danes, ampak zmeraj. Iz „životopisov“ razbiramo Slomškega plemenito mišljenje, vsestransko izkušnost, občudujemo navdihneno razumnost, strmino nad visokim vzletom njegovega duha. Že iz njegovih „životopisov“ sklepamo — kaj porečemo še le o nadaljnjih njegovih delih, ki se imajo še izdati! — da je pogosto zahajal v častitljive hrame cerkvenih očetov, sedal k njihovim nogam, ter pazno poslušal izreke stare učenosti očakov. Kar je Nemcem slavni Alban Stolz, to in še veliko več je Slomšek nam. Tacega sina Slovenija še ni rodila, in ga še dolgo ne bo. Slomšek je dika, s kjo smo za stoletja poslavljeni.

Ravno zato, in pa ker so „životopisi“ tako podučna, vabljiva, primerna knjiga, smo želeli, da jo vidimo pod streho seljaka in pod hramom meščana, in družba Mohorjeva ne bi bila napčno storila, ko bi jo bila svojim udom podarila. — Kar osupnila nas je pa okolnost, da Slomškova beseda najde le malo odziva. Ako njega ne vemo ceniti, izdavanje njegovih del olahkovaje, si borno svedočimo, da ga nismo vredni, dasi tudi smo ga od sile potrebni. — Slovenščina v knjigi je izborna, kakor je žlahtna sama tvarina. Slomškov jezik nas spominja na uglajeno, milodevno zgovornost in govorsko tekočnost sv. Avgušтина, in pa ono, kar Ceronov „orator“ imenuje „numerus orationis“; sicer pa tudi jedrovitosti in ognjenosti zlatoustovi nalikuje. Če se tu pa tam ne skrije kaka pega, je ni zakrivil Slomškov veleum. Po Štajarskem navadnim, a po drugod manj znanim besedam bi kazalo pripeti kako pojasnilo; tujih besed ne gre negovati, ampak z domačimi namestiti; tisti „se“, pron. reflex. po sili zavzema v stavku prvo mesto. Sploh se more ta slovenščina meriti ponosno z lepo „Zvonovo“, pa tudi še lepšo „Jezičnikovo“. Razen tega se nam kaže Slomškova pisava s tolikimi znaki naprednosti okrašena, da se ji ni bati ostarenja. — Gosp. Lendovšku in M. družbi bodimo pa srčno hvaležni, da se znanih neugodnosti ne strašita, temuč po svoji veliki varnosti Slovence osre-

parjeve vse tri lepo oblečene, kakor tice, ki ne sejejo in ne žanjejo. Nekoliko časa so se lesketale še po mestu, potem pa so letele v druge, še ne poznane kraje; ali vse skup ali vsaka zá-se, tega mestne klepetulje niso mogle natanko zvedeti. Z njimi je zginila tudi mati, sina sta šla iskat kruha drugam, ker sta imela za vsako reč uma več ko za delo, česar samopridni svet nič kaj ne obraja in celó prav slabo plačuje. Tako je zginil kmalu ves spomin na blago rodovino Kleparjevo.

Na Brežki vasi je ležala neka neprijetna soparica, nikjer ni bilo pravega veselja več. Nekaj so bili ljudje nevoljni zavoljo mladega učitelja Dolenca, ki je otroke „slabo učil“ in bil zmiraj v najslabši družbi, še huje pa jih je skrkelo, kaj bo s tako dragim in blagim jim gospodom, če bo res moral iti v ječo. To so bili britki dnevi Brežanom, še celó obilne letine niso bili nič prav veseli.

Nekega dne vidijo iti briča v farovž; ko gre nazaj, ga povabi oče Petelin na kozarec vina, da bi zvedel od njega, kaj je gospodu prinesel. Brič se skonca brani, ko pa oče

prinese drugo merico, vendar razpné usta in reče:

„Vaš fajmošter bo zaprt, čez štirinajst dni mora iti za dva meseca sedet.“

Nič ne reče Petelin, ker tega, kar mu je na jeziku, vpričo briča ne mara izustiti.

Kmalu vé to vsa Brežka vas in bližnje vasi in v nedeljo je cerkev do zadnjega kota natlačena. Gospod župnik pride na prižnico in govori kakor navadno, prav nič se mu ne pozna ne na obrazu ne po besedah, kaj ga čaka, govori celó o pokorščini, ktero je vsak človek dolžan duhovni in posvetni gospóski. Po cerkvi je smrtna tihota, še zakašljati si nihče ne upa. Svoj govor sklence rekši, da mora vsak svojim sovražnikom odpustiti in moliti zá-nje. Ko pa med oznanili omeni, da ga zdaj nekoliko tednov ne bo domá, a ga bo namestoval gospod kaplan s pomočjo patra z mesta, se solzé, ki so že prej tu in tam kapale, vderó v celih curkih, to je jok in stok in plakanje, da gospod župnik ne pride več do besede, marveč sam ginjen do solz stopi pred altar. Ko po maši gre s cerkve, je vsa

množica zbrana zunaj na kolenih proseč še blagoslova, ktere ga dati jim je gospod župnik komaj komaj še v stanu, tako se mu šibé kolena in zapira grlo ginjenosti. In ko je med tednom peljal se v mesto, nastopit kazen, je hotela vsa vas spremiti ga in zvoniti mu k žalostnemu odhodu, a gospod župnik jih je za božjo voljo prosil, naj bodo kar mirni, da se jim to še za pregreho ne bo šteló. Tega pa jim ni mogel vbrani, da so šli za njim do konca vasi, do velikega križa, kjer jim je moral dati še enkrat svoj blagoslov.

Ko je z vozom zginil jim spred oči, so rekli:

„Zdaj bomo pa žalovali kakor o postu, dokler bomo brez svojega dušnega pastirja.“

In res, ni ga bilo slišati veselega petja ne vriskanja, kdor je prišel v vas, je moral misliti, da vsaka hiša žaluje za kakim mrtvim. Le z Jurjeve hiše se je slišal zvečer še smeh, prepir ali krehot, pa ljudje so rekli:

„Saj ne bo dolgo, da bo v to proketo hišo treščilo!“ (Dalje prih.)

čujeta z veličastnimi stvaritvami Slomškovimi. Za trdno se nadjamo, da Slovenci bodo uvažali, da si ne mahoma, dragocenost Slomškovih del in da pride ne daljna doba, ko jih bodo iskali, pa ne dobili.

O tej priliki se oslobojam, sprožiti neko misel, menim da koristno in ne težko izpeljivo, na kojoj želim obrniti pozornost naše slavne delavne M. družbe. Na umu mi je, kaj, ko bi družba v zvezo stopila z Benzingerji v Švajci — zaradi slik? Gotovo bi se jih prav mnogo spečalo, družba pa bi si s tem lepim in blagoslovljenim podjetjem veliko hvalo zaslužila pri Slovencih.

P. H. M.

Domače novice.

V Ljubljani, 11. maja.

(Volitev na Dolenjskem.) Centralni narodni volilni odbor v Ljubljani je pri svojem shodu v soboto zvečer z ozirom na želje velike večine odličnejših rodoljubov in volilcev volilnega okraja enoglasno sklenil, za poslanca priporočati gosp. Petra Grasselli-ja, hišnega posestnika v Ljubljani. Ker je toraj to kandidat po volji volilcev, ni dvombe, da ne bi bil voljen; vendar več ko dobi glasov, več čast deželi, narodu in volilcem. Nemškutarji si tudi letos ne upajo postaviti nobenega svojih kandidatov.

(Volitev velikih posestnikov) za deželni zbor kranjski na mesto odstopivšega gosp. vit. Langerja bo 25. t. m. v Ljubljani. Število teh velikih posestnikov je 110, kakor razvidimo iz „Laibacherce“, pa to število je še staro. Nemškutarji ponujajo kandidaturu Vestenecku, ki bo pa zdaj menda vendar toliko pameten, da je ne bo prevzel. Na kterega mislijo narodnjaki, nam še ni znano.

(Devet dijaških ustanov ali stipendij) je razpisanih do zadnjega tega meseca. Natančneje o tem je v razglasu „Laibacherce“ od 10. t. m.

(Deželni predsednik gosp. Winkler) je občinskim županom razposlal sledečo okrožnico: Častiti gospod občinski glavar! Po milosti presvitlega cesarja z najvišim sklepom 18. marčija 1880 na mesto deželnega predsednika za vojvodino kranjsko pokiican sem danes svojo službo nastopil.

Pri tej priliki čutim v sebi željo in potrebo, da stopim naravnost pred glavarje in zastopnike kranjskih občin in jim zagotovim, da bode moja posebna dolžnost in skrb, poganjati se, kolikor je mojega opravila, za povzdigo njih blagostanja, kajti blagostanje občin je podlaga blagostanju države.

Da se pa bode življenje naših samostojnih ali avtonomnih občin čedalje bolj utrjevalo in razcvetalo, je neogibno potrebno, in bodem jaz po svoji dolžnosti pazil na to, da se po občinah vsigdar postave spoštujejo, in da se še posebno sklepi občinskih odborov opirajo na postavu, ki mora biti vodilo vsemu občinskemu delovanju.

Naloga sedanjih občin je zares težavna; tem rajši jih hočem podpirati z besedo in dejanjem, nadejam se pa, ker spoznavam vso odgovornost svoje službe, tudi krepke podpore od njih. Vzajemna podpora bode zljajšala našo nalogo — rečem na šo, kajti naloga vlade je v ozki zvezi z nalogo občin, prav za prav se ta z uno v marsikterem oziru popolnoma vjema.

Sicer naj nas pri vsem našem ravnanju vodi ljubezen do naše drage domovine avstrijske in ljubezni do našega presvitlega cesarja, zaradi ktere so — to spričuje zgodovina — Kranjci od nekaj sloveli.

To sporočite, Vas prosim, častiti gospod občinski glavar, občinskemu odboru v prihodnjem rednem zboru.

V Ljubljani dne 4. maja 1880.

A. Winkler s. r.

(Zadnja dijaška „beseda“) v deželnem gledišči ljubljanskem se ima ponášati s prav dobrim gmotnim vspehom. Čistega dohodka, ki je bil, kakor znano, ubogim dijakom tukajšnjih srednjih šol namenjen, je 261 gld. 96 kr. Ker se je s to lepo svoto podporna zaloga obeh zavodov tako znatno pomnožila, izreka slavnemu občinstvu za obilno vdeležbo, in posebno še vsem onim blagim dobrotnikom, ki so s preplačili ali na kak drug način k temu veselemu vspehu pripomogli, najsrčnejšo zahvalo odbor.

Razne reči.

— Premembe pri učiteljstvu. G. Fr. Spintre, poprej začasni, zdaj stalni šolski vodja v Kočevji; Jak. Gostiša, učitelj v Trebnem, stalno v Hinje; B. Krenner, začasno v Voklem, v Škofjo Loko; M. Dražman, učitelj v Žalini, šel je v pokoj; J. Tomaževič, pomočni učitelj v Besnici pri Kranji.

— Za železnico od Celja preko Kamnika, Loke in Idrije do Gorice so se začeli zelo brigati zdaj tudi na Dunaji, ker je važna še posebno iz vojnih ozirrov. Do vedno nemirne Laške imamo dozda premalo železnih potov in vsi so predolgi. Južna železnica ima od Celja do Kormina 270 kilometrov, nova pa bi imela k večjemu 160 in bi tekla čez zelo obljudene kraje.

— Cerkveno slovstvo. Sloveča „Linzener Quartal-Schrift“ — na leto stane 3 gld. 50 kr. — je prišla v II. zvezek obsega: Erläuterung einer Antiphone im Festofficium der Epiphanie. Von Domcapitular D. Ernest Müller. Ein Ordnungsruf. Von Canonicus Anton Erdinger. Ein protestantischer Wegweiser zur katholischen Kirche. Von P. Andreas Kobler S. J. Der Gang in den Beichtstuhl. V. Prof. A. Schmuckenschläger. Die Vollendung der Welt. Von Prof. Dr. Pánek in Olmütz Zum 500jährigen Geburtsgedächtniss des Verfassers der Nachfolge Christi, Von Prof. Albert Pucher. Ueber liturgische Predigten. Von Pfarrer Johann Haberl. Civilseelsorgliche Thätigkeit bei Eheschliessungen von Militärpersonen. Von Prof. Dr. Ottokar v. Gräfenstein. Hilfsquellen für Maivorträge. Von Pfarrer M. Breslmair. Pastoralfragen und Fälle. 1) Magnetismuseanimatis. Von Domcapitular Dr. Ernest Müller. Ein wirkliches Duell. Von Subrektor Eduard Friedrich in Wien. Mitwirkung zur Sünde des Nächsten. Von Studienpräfekt Franz Binder. Entsteht aus der Noth-Civilehe das Hinderniss der öffentlichen Sittlichkeit? Von Prof. Dr. Hiptmair. Ein zur vorstehenden Frage gehöriger Fall. Von Prof. Albert Pucher. Ehebruch. Von Prof. Albert Pucher. Compensation wegen Wildschaden und eine Restitution wegen Wilddiebstahl. Von Prof. Josef Weiss. Eitles Aussprechen heil. Worte. Von Pfarrv. P. Sev. Fabiani O. S. B. Ehegelöbniss und unehrbare Sshwägerschaft. V. Prof. Dr. Ottokar v. Gräfenstein. Aus dem Lager der Aufgeklärten. Von Prof. Dr. Scheicher. Ueber den catechetischen Unterricht. Von Dechant Benedikt Höllrigl. Begräbniss in einer fremdem Pfarre. Von Prof. J. Gundlhuber. Beerdigungsrecht und Anspruch auf Stolgebühren. Von Anton Pinzger. Literatur: 1) Reflexionen zur Encyclica Aeterni Patris. Rec. v. Prof. Deubler. 2) Bernardi, De recidivis et occasionariis. Rec. von Pf. Sailer. 3) Lehmann, Populäre Dogmatik.

Rec. v. Prof. Dr. Fuchs. 4) Denifle, Das geistliche Leben. Rec. v. P. Lucas Hausmann. 5—6) Franz, Die eucharistische Wandlung. — Schwetz, Compendium theologiae dogmaticae. Rec. v. Prof. Dr. Sprinzi. 7) Philothea, Rec. v. Domprediger Pillinger. 8) Heinrich, Dogmatische Theologie III. Bd. Rec. v. Prof. P. Gottfried Noggler. 9—10) Lederer, Der spanische Cardinal Johann v. Torquemada. — Kraus, Real-Encyclopädie der christl. Altertümer. Rec. v. Weishäupl. 11—12) Böttger, Topographisch-histor. Lexikon zu Flavius Josephus. — Herders Convers. Lexicon 4. Bd. Rec. v. Prof. Dr. Schmied. 13) Vidmar, die 7 Worte der seligsten Jungfrau. 14) Berg, Die Schule der Gottesfurcht. Rec. v. Hofmaninger. 15) Wächtler, Liebfrauenstein. Rec. v. Moser. 16) Dengl, Die lauretanische und Herz Jesu Litanei. Rec. v. Burgstaller. 17) „Bernadette.“ Rec. v. Döbele. 18—19) Pesch, Das religiöse Leben. — Das neue Pustet'sche Brevier. Rec. v. Rec. v. Prof. Schwarz. 20) Dr. Hutlers altdeutscher Verlag. Kirchliche Zeitläufe. Von Prof. Dr. J. Scheicher. Aus dem geistlichen Geschäftsleben in Oberösterreich aus dem 15. Jahrhundert. Von Stifts-Bibliothekar Albin Czerny in St. Florian Kurze Fragen und Mittheilungen: 1) Neue Statuten des Gebetsapostolates. 2) Der Wunsch, eines jähren Todes zu sterben. 3) Die Jubelfeier des Benediktiner-Ordens. 4) Wissenschaftl. Studien und Mittheilungen aus dem Benediktiner-Orden. 5) Das Fest Mariä Verkündigung. 6) Zur Missa Praesantificationum. 7) Pfarrcooperatoren gehören zu den in der Ortsseelsorge bleibend verwendeten Geistlichen. 8) Die Begierdtaufe. 9) Ein passendes Schulgebet. 10) Dr. Dittles am Index. 11) Kindheit Jesu Verein betreffend. 12) Predigt coram Sanctissimo exposito. 13) Die Novenen. 14) Pfarrkirche Haag in N. Oe. 15) Ablass für „Magnificat“. 16) Weihung der Osterkerze. 17) Regelung der Orthographie. 18) Mit Ablässen versehene Gebetsrufe. 19) Alte Sprichwörter in neuer freier Uebersetzung. 20) Inhaltsverzeichnis von Broschüren und Zeitschriften.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 10. maja.

Državna zbornica je zavrila volitev treh gorenjavstrijskih velikih posestnikov: Dehne, Gross in Handl, za katerih potrditev so se levičnjaki z vso silo poganjali.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 10 gld. 41 kr.; — reži 6 gld. 80 kr.; — ječmen 5 gld. 39 kr.; — oves 3 gld. 56 kr.; — ajda 5 gl. 51 kr.; — proso 5 gl. 39 kr.; — koroza 6 gld. 66 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 40 kr.; — fižol hektoliter 9 gld. — kr.; — masla kilogram 82 kr.; — mast 70 kr.; — špeh frišen 54 kr.; špeh povojen 60 kr.; jajce po 1 1/2 kr. mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 54 kr.; — teletnine 48 kr.; — svinjsko meso 60 kr. — Sena 100 kilogramov 1 gld. 87 kr. slama 1 gld. 78 kr. 100 kil; drva trde 7 gld. mehke 5 gld.

Eksekutivne dražbe.

12. maja. Andrej Ravnikar (1) iz Vrhovske vasi (680) v Kostanjevici; Marija Piš (3) iz Podmotnika (292) v Ljubljani; Jože Humer (3) iz Celja (7411) v Litiji; Matija Simšič (3) iz Mrzlega polja v Postojni.

13. maja. Janez Grl (3) iz Tominja (1400) v Bistrici; Janez Fatur (3) iz Zagorja (65) v Bistrici; Anton Grbec (2) iz Vrbece (700) v Bistrici; Josefa Rojec (3) iz Vrbece (1453) v Bistrici; Šimen Hiti (3) iz Sela v Laščah.

14. maja. Anton pl. Redange (3) iz Unca (12.000) v Logatcu.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.